

**Синявська Олена Юхимівна,
начальник навчально-наукового інституту заочного та
дистанційного навчання Харківського національного
університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор**

**Гончаренко Інна Борисівна,
провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем організації навчального процесу заочного та
дистанційного навчання навчально-наукового інституту
заочного та дистанційного навчання Харківського
національного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук**

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ ГРОМАДЯН В ОХОРОНІ
ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НА ОБ'ЄКТАХ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

На сучасному етапі активного реформування системи правоохоронних органів стає очевидним необхідність пошуку нових шляхів для налагодження тісної співпраці та взаємодії органів внутрішніх справ з громадянами, нових форм залучення громадськості до правоохоронної діяльності. Проект Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ зазначає, що підвищення довіри населення до діяльності органів внутрішніх справ, а також налагодження тісної співпраці з населенням є необхідними складовими комплексу заходів, спрямованих на розбудову Міністерства внутрішніх справ як цивільного органу європейського зразку [1].

Питання забезпечення належної організації охорони громадського порядку на об'єктах залізничного транспорту набуває особливої актуальності в умовах ліквідації лінійних відділів міліції. У зв'язку з цим, для охорони громадського порядку, профілактики правопорушень на об'єктах залізничного транспорту, можуть бути використані сили та засоби не тільки органів внутрішніх справ, а й громадськості.

Суспільна активність громадян виражена в діяльності різних громадських об'єднань, зокрема, громадських формувань з охорони громадського порядку, наявність яких відображає різноманітність інтересів громадян у їх повсякденному житті [2]. При цьому, ч. 4 ст. 36 Конституції України зазначає: «Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи

неналежність до політичних партій або громадських організацій» [3].

Громадські формування можуть залучатися до охорони громадського порядку тільки як помічники правоохоронним органам. Ст. 3 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000 р. № 1835-III чітко закріплює: «Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону створюються і діють у взаємодії з правоохоронними органами, Державною прикордонною службою України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування...» [4]. На сьогодні в країні з'являються групи патріотичних організацій, які на добровольчих засадах організують патрулювання, зокрема, і на об'єктах залізничного транспорту, але при цьому не мають статусу громадських формувань і діють самостійно, як правило, не у взаємодії з правоохоронними органами. Так, наприклад, у Харкові територію Південного вокзалу з серпня 2015 року на добровольчих засадах патрулюють представники патріотичних організацій (Правого сектору, Слобожанського козацтва, «Сотні лева», Союзу спортивних вболівальників «Харків'яни», бійці 15-го резервного батальйону ДУК ПС, демобілізовані українські військові). Тобто, можна спостерігати рост активності патріотично налаштованих громадян, бажаючих брати участь в охороні громадського порядку на залізничному транспорті. Але для сприяння правоохоронним органам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів на об'єктах залізничного транспорту громадяни повинні створити в установленому Законом порядку громадські формування.

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» для реєстрації громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону його засновники подають до відповідного виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті ради за місцем його діяльності рішення про його створення, підтримане відповідним органом внутрішніх справ чи підрозділом Державної прикордонної служби України, узгоджене з цими органами положення (статут), інформацію про склад керівного органу, а також список членів формування [4].

Крім того, громадське формування повинно бути зареєстровано у порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15.05.2003 № 755-IV. Відповідно до п. 4 Типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.2000 р. № 1872, формування є юридичною особою з моменту його реєстрації, має рахунки в установах банку, печатку із власним найменуванням, штамп та інші необхідні реквізити [5].

Реєстраційні документи розглядаються відповідним виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті ради у місячний

термін з дня їх надходження. У разі потреби орган, який здійснює реєстрацію, проводить перевірку відомостей, зазначених у поданих йому документах. Рішення про реєстрацію або відмову в ній повідомляється засновникові письмово у 10-денний термін з дня прийняття відповідного рішення.

Відповідно до п. 3 ст. 15 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування спільно з органами внутрішніх справ організують діяльність громадських формувань з охорони громадського порядку шляхом залучення їх членів до проведення патрулювання та інших спільних заходів, надання відповідної інформативної, залучення їх членів до правового навчання та ознайомлення з формами та методами боротьби з правопорушеннями [4]. Члени громадського формування можуть бути залучені до охорони громадського порядку на об'єктах залізничного транспорту підрозділом транспортної міліції та виконувати завдання з охорони громадського порядку на об'єктах залізничного транспорту в складі нарядів міліції (поліції) або спільно з ними. Також члени громадського формування можуть залучатися до участі у проведенні роз'яснювальної та профілактичної роботи серед населення.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що на сьогодні в Україні можна спостерігати зростання бажання громадян взяти участь в охороні громадського порядку на об'єктах залізничного транспорту. Така діяльність повинна здійснюватися виключно в рамках закону та у взаємодії з правоохоронними органами. Державні органи зі свого боку повинні забезпечити координацію та контроль за діяльністю громадських формувань на об'єктах залізничного транспорту.

Література

1. Проект Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/1221414>
2. Московець В. І. Правове регулювання участі громадян в охороні державного кордону // [Електронний ресурс]. В. І. Московець // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 407-411. – Режим доступу: [file:///C:/Users/user/Downloads/FP_index.htm_2013_3_68%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/FP_index.htm_2013_3_68%20(1).pdf)
3. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141
4. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : закон України від 22.06.2000 р. № 1835-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>
5. Про затвердження Типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, описів зразків бланка посвідчення і наукової пов'язки члена такого формування : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 р. № 1872 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1872-2000-%D0%BF>